

stan baele

standaard galerij oostende

kapellestraat 103

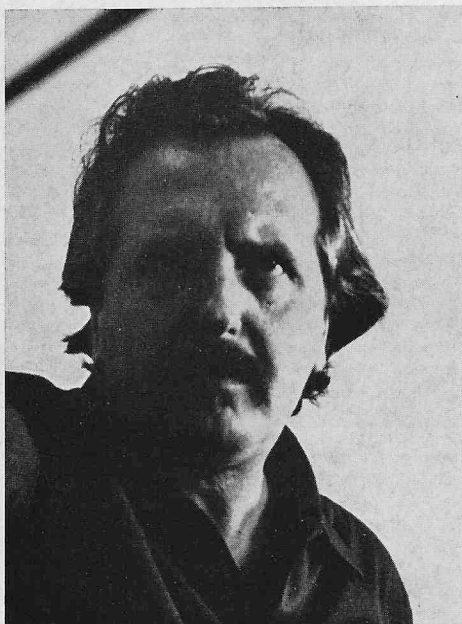
22 mei - 22 juni 1976

Baele is de schilder van de kosmische ervaring. Zijn doeken zijn vol spanning en eisen een erudiete verbeelding. De prachtige kleuren en vormen, los van de waarneming en bezonken tot het essentiële, evokeren hun archetipische uitdrukking. De idee omvat niet alleen de kosmologie, maar eveneens de ontologie, de psychologie en de theodicee. Menig doek schijnt van zijn tijdelijkheid ontdaan en impliceert de bovenzinnelijke gronden der dingen.

Baeles schilderkunst is zeer altruïstisch en verhelderend. Zijn denken beweegt zich tussen Bergson, C.G. Jung en Pierre Teilhard de Chardin, maar als eerste vereiste stelt Baele het onmiddellijk contact met de toeschouwer via de aantrekking van kleur, lijn en vorm. «Eerst dan kan men dieper doordringen en is er sprake van een begin van "Kosmisch" bewustzijn».

Jan Maegerman

Stan Baele

Biografie

Geboren Antwerpen, 24.6.1923
1936-46 Studies aan de Akademie van Antwerpen en het Hoger Instituut voor Schone Kunsten. Leraren: Carlo de Roover en Walter Vaes.

Atelier: Speckweg 11, Kapellen-Putte.

Reeds van bij de aanvang van zijn schilderscarrière duiken steeds opnieuw, wanneer over Stan Baele geschreven wordt, de termen «kosmisch», «psychologisch» of ook nog «etherische kunst» op. Bepaalde titels die hij aan zijn schilderijen geeft wijzen onmiskenbaar in die richting.

Is het dan zo dat de gedachtenwereld van Stan Baele, neergepenseeld in zijn doeken, moeilijk te omvatten en te situeren is, zodat het doorsnee-publiek er niet bij kan, met het gevolg dat dit publiek er huiverig, weigerig tegenover staat, enkel omdat de kunstenaar niet schildert alleen maar om in de smaak te vallen? Indien dit zo zou zijn, dan mag niemand de artiest een verwijt maken, integendeel.

Het bewijst enkel, dat wij hier te doen hebben met iemand, die zijn ganse persoonlijkheid exterioriseert op een wijze, die niets met de «algemene gangbare smaak» te maken heeft, maar die aldus schildert, omdat hij voelt dat het zo moet.

Toch willen wij wijzen op de terecht groeiende belangstelling voor het oeuvre van Stan Baele, een toenemend succes dat nog steeds in stijgende lijn gaat, en dit heeft deze kunstenaar beslist verdiend, want het is een lange, moeizame weg geweest, die bijna dertig jaar heeft geduurd.

Lange tijd heeft Baele inderdaad in afzondering geleefd en gewerkt: hij zocht jarenlang zijn weg, een heel eigen specifieke weg, buiten de rumoerige en verwarrende omgeving van het dagelijks kunstbelevens. Zijn expressievorm evolueerde stilaan, en de enkele portretten en landschappen ruimden de plaats voor de reeds vernoemde kosmische wereld, een metafysisch belevens dat hem langzaam maar zeker meer en meer boeide, dat hem blijkbaar ook veel meer aantrok dan de vaak banale en afkerige werkelijkheid.

Zo kwam het dat de metafysische kunst van Stan Baele interesse opwekte in diverse kringen, tot in de Verenigde Staten toe, waar aan de universiteit van Syracuse gehandeld werd over het meditatieve, het naturalistische en het metafysische in het werk van Baele.

De schilder zelf heeft zijn ideeën o.m. als volgt geformuleerd: «Kosmische of metafysische kunst wil door vertolking de innerlijke denkwereld kenbaar maken, uitdrukking geven aan de ervaring van een edeler bestaan en een fijnere levensmogelijkheid».

Onafgezien van de diepere inhoud kunnen wij allen bij het bewonderen van de doeken van Stan Baele een hoogstaand esthetisch genot beleven, omdat zijn werk geen begrenzing meer kent tussen lijn en kleur, klank en stilte, licht en donker, golven en stralen, vlakken en lijnen.

M. Bafcop,
Archivaris-Conservator

Vooraf van 1969 af kan men in zijn oeuvre spreken van een definitief openbreken van de natuur. Stan Baele wil de bedreigde natuur voorstellen zoals zij in haar harmonie bestaat, het wonderbaarlijke ervan weergeven, aantonen dat bomen levende wezens zijn, hoe watervallen rotsen uitslijten en hoe de hoogste scheppingskrachten hebben gewerkt om de gesteenten tot stand te brengen.

Hij suggereert de synkretisering van verschillende vormen en ontplooit hierbij een specifieke vorm- en lijnkadans.

Het element dier begint een aanzienlijke rol te spelen. Baele observeert en schetst veelvuldig dieren in de Antwerpse Zoo. Men voelt zijn heimwee om het teloorgaan van zekere soorten. Baeles tekeningen naar dieren vormen de anitese van wat traditionele animaliers ons hebben opgedist. Hij stelt zich de vraag hoe dieren zich aanpassen en handhaven en hoe ze opvallen in de natuur. Vandaar zijn aandacht voor het raadselachtig verschijnsel van de aanpassing, voor de mimikry, de mutaties, de ekologie en het dierengedrag, voor de frappante huidtekeningen van zebra's, tijgers en vlinders, voor de mysterieuze oriëntatiezin van vogels, het hunkerend springen van paarden en het fenomeen van de horde. Aanvankelijk

stond in Baeles oeuvre de tekening in het teken van het schilderij, zoals ook de akwarel een aanloop tot het schilderij vormde. Gaandeweg werd aan beide een zelfstandige rol toebedeeld. In 1964 kwam de akwarel los en sedert 1971 werd de tekening autonoom.

Het hoge peil van Baeles werk lijkt ons het resultaat van drie factoren: de langdurige ambachtelijke scholing van Baele die is uitgemond in een verfijnde beheersing van de techniek, zijn verbijsterende geestelijke bagage en het feit dat hij zich, als één van de weinigen in dit land, integraal aan zijn kunst wijdt.

Stan Baele is inderdaad geen obskure eendagsvlieg of een makke weekend-kunstenaar. Zijn schilderkunst snijdt permanent de adem van de toeschouwers af en toch blijft elke vorm van logheid in Vlaams expressionistische zin haar vreemd.

Vorm en inhoud zijn perfect één. Baele kontesteert niet in zijn werk. Hij legt de nadruk op wat is, maar waaraan de meesten voorbijlopen.

Doordat hij de natuur in haar imponerende eenheid en schoonheid schildert en tekent, houdt zijn oeuvre een stilzwijgende bezwering in om het milieubederf te stoppen en om het Paradijs niet hopeloos te verknoeien. Het maakt begrijpelijk hoe Goethe kon spreken over de natuur als over de grootste kunstenaar.

René Turkry

Stan Baele beschikt over een ontzettende techniek en over een grondige kennis van de materialen. Leren schilderen, zegt hijzelf, is eerst kruipen, dan gaan en dan lopen. De inhoud van zijn werk is filosofisch en natuurwetenschappelijk van aard, doch we mogen de plastische artiest niet vergeten of verongelijken. Bij een schilder blijft de plastische aanwezigheid van het werk primordiaal. Stan Baele is filosoof en wetenschapsmens, maar in de eerste plaats is hij artiest. Schilderen blijft de allereerste taak.

Stan Baele schildert van binnenuit, van de dingen uit, om te komen tot een toestand van transcendentie. Hij wil een hele wereld doorgronden. Hij zoekt naar begin — archê — en groei. De wording is één van zijn basisideeën. Langs concrete waarneming wil hij doorboren naar de kern. Hij tracht het mysterie te doorprikken, te doorpriemen met de geest. Samen met de Ionische natuurfilosofen legt hij de weg af van de chaos naar de kosmos. Hij wil in alles terug naar de essentie. De tensie van het oplossen is voor hem belangrijk in het leven.

Vooraleer het laatste, het ultieme «waarom» op te lossen — wat onmogelijk is — vallen er reeds massa's «waaroms» te beantwoorden.

Ook «verbeelden» speelt in de kaart van «uitbeelden». Verbeelding verleent voedsel aan de schilderkunst. Hier hoort het waarom thuis van Stan Baeles belangstelling en waardering voor het symbolisme. Droom en idee gaan hand in hand.

Stan Baele is met Herodotus op reis getrokken, onder meer naar het Oosten, dat hem fascineert. Israël, Judea, Galilea zijn namen die regelmatig terugkeren tijdens een gesprek. De schilder stond en wandelde echt in de Bijbel, in het Oude Testament. Reflecties daarvan vindt men in sommige van zijn akwarellen. Jeruzalem, zegt de schilder, is de enige levende stad uit de oudheid.

De grafische discipline, die Stan Baele zichzelf oplegt, gaat steeds gepaard met creatieve bezieling. Een lijn vertoont zowel een technisch als een inhoudelijk aspect. Als studiewerk heeft Stan Baele duizenden tekeningen gemaakt in de Antwerpse Dierentuin en heeft hij tevens de bomen in het ter Rivierenpark grafisch geanalyseerd.

De akwarel staat het dichtst bij de inspiratie: deze moet onmiddellijk gevat worden. Naar de theorie van Heraclitus is Stan Baele als artiest steeds in evolutie, zo ook inzake kleurgebruik. Vroeger hanteerde hij een donkerder koloriet. Maar er is geen breuk met zijn vroeger werk. Er is een continuïteit. Horizontalisme en

Tentoonstellingen

- 1948 Deurne, Gemeentehuis
- 1949 New York
- 1954 New York
- 1955 Deurne, Koninklijk Atheneum
- 1957 Londen «The drawing age of Cosmic Art»
- 1958 Brussel, Galerie Lautrec
- 1960 Antwerpen, Galerij Dorekens
- 1961 Duitsland-Zwitserland, Internationale tentoonstelling «Fantasmagie»
- 1964 Gent, Galerij St.-Baafs
Antwerpen, De gouden Ram
- 1967 Antwerpen, Neo XX
- 1968 Antwerpen, Galerij Denise
- 1969 Antwerpen, Galerij De Eik
Deurne, Galerij Vandenboom
- 1970 Biarritz, Galerie Vallombreuse
Florence, Il Semaforo
Antwerpen, Galerij De Eik
- 1971 Caesarea (Israël),
Modern Art Gallery
New York,
Contemporary European Painters
Nice
Deurne, Vandenboom
- 1972 Jeruzalem, Artists'House
Antwerpen, Galerij De Eik
- 1973 Deurne, Galerij Vandenboom
- 1974 Mechelen, Cultureel Centrum
(Retrospectieve)
- 1975 Deurne, Galerij Vandenboom
- 1976 Ekeren, Hof de Bist
- 1976 Antwerpen, Standaard Galerij

vertikalisme worden in de vormgeving door elkaar gebruikt... Naast het gotisch vertikalisme vindt men horizontale golving en spreiding, en kronkellijnen die de kronkels van de geest volgen. Bijwijlen is het net alsof Stan Baele luistert naar het ruisen van de eik te Dodona. Hij stelt vast dat de geest waait waar hij wil. En hij wil weten vanwaar de geest komt en waarheen hij gaat. Stan Baele schildert een nieuw scheppingsverhaal. Er zijn bergen en rotsen, hoogten en diepten, er is erosie en aanslibbing, sneeuw en ijs, bergstromen, beweging, vlakke.

De mens-artiest ontwaart angstaanjagende, obskure rotsgezichten in de bergen als geesten van de duisternis. Hij materialiseert zijn visie, zoekt een vorm voor die visie en bevrijdt zich van de angst en de onrust. Hij bestijgt en overwint de rotsen. Daarboven vindt hij een nieuwe wereld die hem vervult met be- en verwondering en met eerbied. De tijd staat stil. De ziel wordt bevrijd. Daar ontmoet de mens de vrijheid, de vreugde en ook de melancholie, want de taal van de stilte kan soms pijnlijk zijn.

Stan Baele heeft naast de vormen ook de adem, de ziel van het universum ontmoet. Hij heeft de magie ondergaan van besneeuwde bergtoppen die zich koppelen met de hemel, de magie van kruid en gras. Hij ervaart de eeuwig herhaalde cyclus van water dat uit de lucht stroomt en daarheen terugkeert. Op de kadans van rede, van hart en van droom kijkt hij in de spiegel van een meer. Hij onderzoekt de fenomenen die trouw bleven aan de oernatuur. Hij zoekt de wortels van het «zijn» in de koninklijke majesteit van de natuur. Hij heeft heimwee naar het begin, heimwee naar de eeuwigheid. Hij verlangt naar weten en naar geluk.

Tijd en tijdeloosheid worden door Stan Baele in plastische vormen omgezet. De organische vormen worden met pikturale en grafische media uitgepuurd. Maar het werk van Stan Baele blijft in de eerste plaats zeer goede schilderkunst en tekenkunst. De filosofische en wetenschappelijke geladenheid van de kunstenaar verleent aan zijn artistieke realisatie alleen maar een hogere dimensie.

R. Geerts

In feite is de kunst van Stan Baele een homogeen geheel, waarbij het er veel minder op aankomt welke techniek gebruikt wordt dan wel wat de kunstenaar wil uitbeelden. Want uitbeelden wil hij, niet alleen de statige grootsheid van bij voorbeeld een eeuwenoude eik of een verweerde steenmassa, maar ook de galopperende beweging van een horde paarden of de majestueuze houding van een tropische vogel.

Maar ook de onderwerpen blijken bij nader toezien van minder belang in deze kunst: bij Stan Baele wordt immers alles in functie gesteld van een kosmische ervaring, die in sommige werken haast tot een syntese groeit, waarin natuur en abstraktie elkaar zo nauw benaderen dat men niet meer kan onderscheiden waar de realiteit ophoudt en waar de abstraktie begint. Zodat het al met al moeilijk wordt om deze onmiskenbare kunst op haar juiste plaats te situeren.

Bij Stan Baele groeit de organische vorm naar een totaalbeeld dat zich bij voorkeur ergens beweegt tussen stof en geest, tussen realiteit en droom, tussen tijd en eeuwigheid.

Kunstschilder Stan Baele is een van die artiesten die de figuratieve kunst door alle abstrakte stijlperiodes heen aanvaardbaar heeft weten te houden, en dat is in het artistieke klimaat waarin we ons thans bevinden niet zijn geringste verdienste. Maar hij gelooft als kunstenaar in de nooit aflatende invloed van natuur en leven op de hele samenleving, en het is zijn grootste zorg om het wezen zelf van de kosmos plastisch te vertalen.

Een gemakkelijke opgave is dat niet, maar met de verbetering van iemand die achter zijn werk staat heeft Stan Baele jaar na jaar zijn techniek bijgeschaafd en zijn inzicht verdiept, waardoor het hem thans mogelijk is zijn kosmisch bewustzijn om te zetten in ook voor anderen verstaanbare beelden van een hoge artistieke kwaliteit.

Lode van Muylder